

Αναπτυξιακή Ψυχολογία

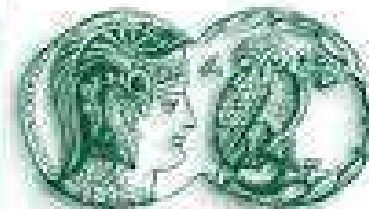
Δημήτρης Ταχματζίδης

Α.Σ.ΠΑΙ.Τ.Ε.

ΑΝΩΤΑΤΗ ΣΧΟΛΗ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗΣ & ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΚΟΖΑΝΗΣ

ΑΣΠΑΙΤΕ

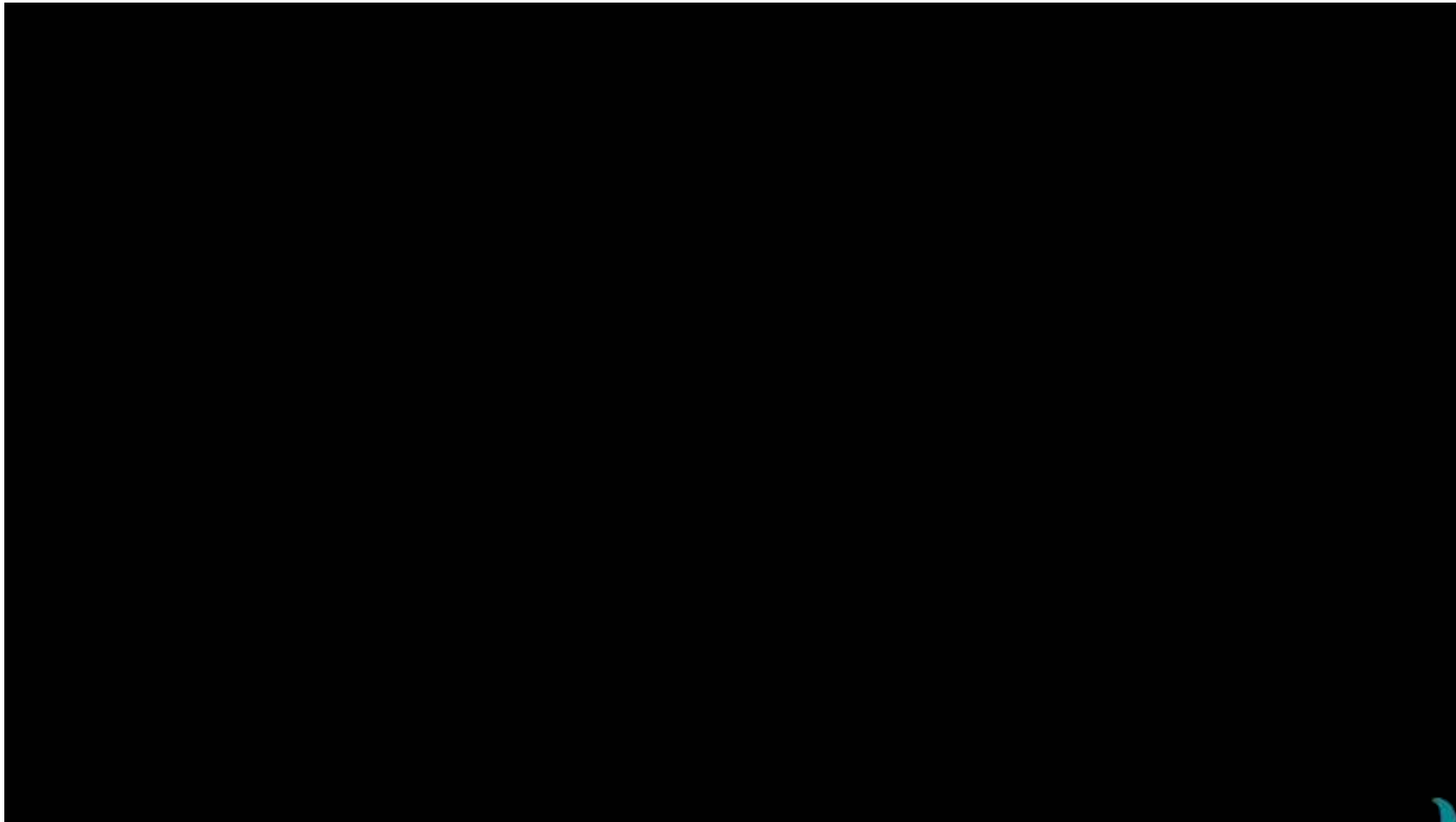
ΑΝΩΤΑΤΗ ΣΧΟΛΗ
ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗΣ ΚΑΙ
ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΗΣ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Αναπτυξιακή Ψυχολογία: Ιστορία

- Η αναπτυξιακή ψυχολογία αποτελεί μια επιστήμη που εξετάζει την αλλαγή της συμπεριφοράς και των σκέψεων καθώς και των συναισθημάτων καθώς οι άνθρωποι εξελίσσονται και αναπτύσσονται.
- Παράδειγμα:
- Μπορούν άντρες και γυναίκες να είναι φίλοι;

Έργο When Harry Met Sally

Μπορεί ένας άντρας και μία γυναίκα να είναι φίλοι;

- Γιώργος, Μαρία (άγνωστοι)
- Πάρτι
- Όταν κάτι μεταβάλλεται, δηλαδή αλλάζει κατάσταση, στη ψυχολογία λέμε ότι είναι «δυναμικό σύστημα» (μεταβαλλόμενα – μη στατικά)
- α-β-γ-δ (του ζητάει να πάει από το δ πίσω στο γ = ένα συναισθηματικό πισογύρισμα)
- (α) Άγνωστοι => (β) Γνωστοί => (γ) Φιλία => (δ) Γιώργος αναπτύσσει πιο βαθιά ερωτικά συναισθήματα & η Μαρία όχι «έρωτας»
- (α) Άγνωστοι => (β) Γνωστοί => (γ) Φιλία => (δ) Έρωτας => (ε) Αγάπη [γάμο] => (ζ) οικογένεια /διαζύγιο/

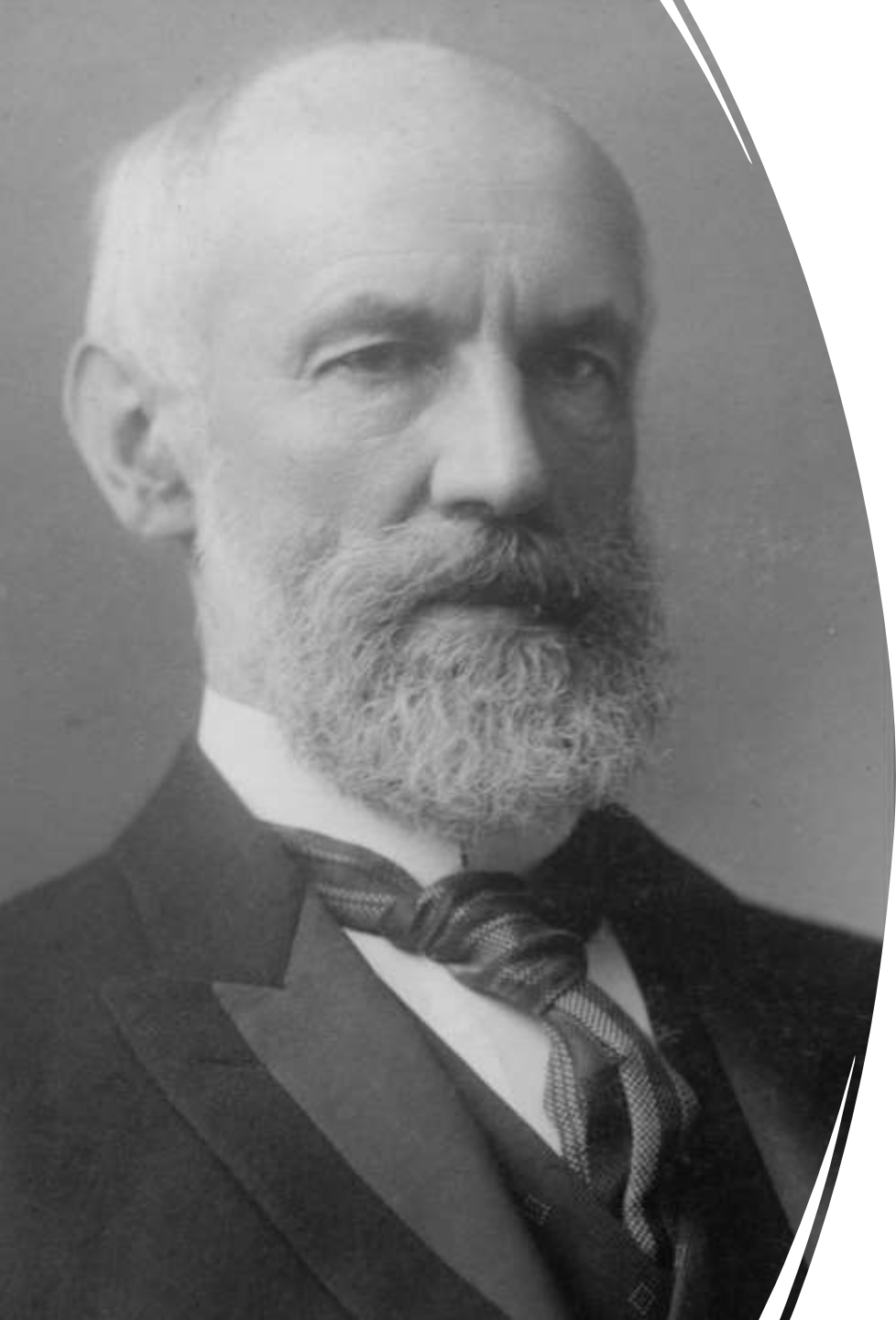
Αναπτυξιακή Ψυχολογία: Ιστορία

- **Χάρυ:**
- Το σεξ υπάρχει πάντα ανάμεσα στα φύλα, **άρα:** δεν μπορεί να υπάρξει φιλία
- **Σάλλυ:**
- Έχω πολλούς φίλους με τους οποίους δεν έχω κάνει σεξ, **άρα:** μπορεί να υπάρξει φιλία
- Η αναπτυξιακή ψυχολογία αποτελεί μια επιστήμη που εξετάζει την αλλαγή της συμπεριφοράς και των σκέψεων καθώς και των συναισθημάτων καθώς οι άνθρωποι εξελίσσονται και αναπτύσσονται.

Αναπτυξιακή Ψυχολογία: Ιστορία

- Η αναπτυξιακή ψυχολογία αποτελεί μια επιστήμη που εξετάζει την αλλαγή της συμπεριφοράς και των σκέψεων καθώς και των συναισθημάτων καθώς οι άνθρωποι εξελίσσονται και αναπτύσσονται.
- Οι ρίζες της αναπτυξιακής ψυχολογίας χρονολογούνται στον 19ο αιώνα, με την έμφαση να τοποθετείται στην περίοδο της παιδικής ηλικίας.
- Ο Στάνλεϊ Χολ αναγνωρίζεται συχνά ως ο πατέρας της αναπτυξιακής ψυχολογίας, καθώς εργάστηκε εκτενώς σε αυτόν τον τομέα κατά τη διάρκεια του 20ού αιώνα.

Stanley Hall

- Αμερικανός ψυχολόγος και εκπαιδευτικός. Θεωρείται σημαντικός πρωτοπόρος στον τομέα της αναπτυξιακής ψυχολογίας και της παιδαγωγικής. Γεννήθηκε στις 1 Φεβρουαρίου 1846 και πέθανε στις 24 Απριλίου 1924.
- Ίδρυσε το πρώτο εργαστήριο ψυχολογίας στις Η.Π.Α. στο Πανεπιστήμιο του Τζονς Χόπκινς. Εκεί, πραγματοποίησε σημαντικές έρευνες στον τομέα της παιδικής ανάπτυξης και της εφηβείας. Ήταν ένας από τους πρώτους που ασχολήθηκε εκτενώς με τη μελέτη της εφηβικής περιόδου και των προβλημάτων που αντιμετωπίζουν οι έφηβοι.
- Οι ιδέες του είχαν σημαντική επίδραση στον τομέα της εκπαίδευσης, επισημαίνοντας τη σημασία της εκπαιδευτικής ανάπτυξης σε διάφορες ηλικιακές περιόδους.

Σταθμοί στην ιστορία της ανάπτυξης

- 1877 : Κάρολος Δαρβίνος, «Βιογραφικόν σχεδιάσμα μικρού τινός παιδιού»
- Δεκαετία 1920
 - Ίδρυση των Ινστιτούτων Μελέτης των Παιδιών και Παιδικής Πρόνοιας (ΗΠΑ)
 - Jean Piaget, παρατήρηση και πειραματισμός στις μελέτες του για τη σκέψη των παιδιών
- Δεκαετίες 1940-50
 - Μείωση του ενδιαφέροντος για παρατήρηση της συμπεριφοράς σε φυσικό περιβάλλον
 - Αύξηση πειραμάτων υπό εργαστηριακές συνθήκες
- Δεκαετίες 1950-60
 - Urie Bronfenbrenner, «η επιστήμη της συμπεριφοράς των παιδιών σε άγνωστες καταστάσεις με άγνωστους ενήλικες»

Αναπτυξιακή Ψυχολογία: Στόχοι

- Οι στόχοι της αναπτυξιακής ψυχολογίας περιλαμβάνουν την κατανόηση των διαδικασιών αλλαγής και ανάπτυξης καθώς και των παραγόντων που επηρεάζουν την ανάπτυξη από την παιδική ηλικία έως την ενήλικη ζωή.
- Οι ερευνητικές κατευθύνσεις στην αναπτυξιακή ψυχολογία περιλαμβάνουν τη μελέτη της φυσικής, κοινωνικής, γνωστικής και συναισθηματικής ανάπτυξης, καθώς και την εξέταση των παραγόντων που επηρεάζουν την ανάπτυξη, όπως η γενετική, η περιβαλλοντική και η πολιτισμική επίδραση.
- Η αναπτυξιακή ψυχολογία εξετάζει επίσης πώς οι άνθρωποι μαθαίνουν και αναπτύσσονται κατά τη διάρκεια της ζωής τους, καθώς και τη σημασία των σχέσεων, της επικοινωνίας και της κοινωνικής συναίσθησης στη διαμόρφωση της προσωπικότητας και της ταυτότητας.
- Η επιστημονική έρευνα σε αυτόν τον τομέα έχει σημαντικές εφαρμογές στον τομέα της εκπαίδευσης, της κλινικής ψυχολογίας, της παιδικής ανάπτυξης και πολλούς άλλους τομείς όπου η κατανόηση της ανθρώπινης ανάπτυξης είναι κρίσιμη.

Αναπτυξιακή – Γνωστική Ψυχολογία

- Η αναπτυξιακή ψυχολογία και η γνωστική ψυχολογία είναι δύο διακριτές υποκατηγορίες της ψυχολογίας, αλλά εξετάζουν διαφορετικές πτυχές του ανθρώπινου νου και συμπεριφοράς.
- Διαφορές:
 1. Αντικείμενο Μελέτης:
 - Αναπτυξιακή Ψυχολογία: Η αναπτυξιακή ψυχολογία επικεντρώνεται στη μελέτη της αλλαγής της συμπεριφοράς και των νοητικών διαδικασιών κατά τη διάρκεια της ανθρώπινης ανάπτυξης, από τη γέννηση έως την ενήλικη ζωή.
 - Γνωστική Ψυχολογία: Η γνωστική ψυχολογία εξετάζει τις νοητικές διαδικασίες, όπως την προσοχή, τη μνήμη, την αντίληψη και τη σκέψη.
 2. Προσέγγιση:
 - Αναπτυξιακή Ψυχολογία: Η προσέγγιση της αναπτυξιακής ψυχολογίας είναι πιο **ποιοτική** και επικεντρώνεται στην παρατήρηση και την κατανόηση των συμπεριφορικών προτύπων και της αλλαγής στην πορεία της ανάπτυξης.
 - Γνωστική Ψυχολογία: Η γνωστική ψυχολογία χρησιμοποιεί πιο **ποσοτικές** μεθόδους, όπως πειράματα, για τη μελέτη των νοητικών διαδικασιών.

Αναπτυξιακή – Γνωστική Ψυχολογία

- Ομοιότητες:
- 1. Σύνδεση με την Εκπαίδευση: Και η αναπτυξιακή ψυχολογία και η γνωστική ψυχολογία είναι σημαντικές για τον τομέα της εκπαίδευσης. Η κατανόηση της ανθρώπινης ανάπτυξης και των νοητικών διαδικασιών είναι κρίσιμη για τους εκπαιδευτικούς όταν σχεδιάζουν τα μαθήματα και αναπτύσσουν εκπαιδευτικές στρατηγικές.
- 2. Διασυνδεδεμένες Διαδικασίες: Οι νοητικές διαδικασίες συχνά εμπλέκονται στη συμπεριφορική ανάπτυξη. Για παράδειγμα, η ανάπτυξη γλωσσικών ικανοτήτων συνδέεται με την αναπτυξιακή διαδικασία της επικοινωνίας.
- Συνοψίζοντας, ενώ η αναπτυξιακή ψυχολογία επικεντρώνεται στη συμπεριφορά και την ανάπτυξη από τη γέννηση έως την ενηλικίωση, η γνωστική ψυχολογία εξετάζει τις νοητικές διαδικασίες που βρίσκονται στη βάση της συμπεριφοράς και της ανάπτυξης. Παρ' όλα αυτά, οι δύο αυτές περιοχές συνδέονται ενισχύοντας και συμπληρώνοντας η μία την άλλη.

Μελέτη της ανάπτυξης

- Κατά μια έννοια, όλοι μας είμαστε ψυχολόγοι. Προσπαθούμε να κατανοήσουμε:
 - Γιατί αισθανόμαστε όπως αισθανόμαστε
 - Πώς μας επηρεάζουν κάποιες καταστάσεις
 - Πώς συμπεριφέρονται οι άλλοι άνθρωποι
 - Πώς η συμπεριφορά και η κατάσταση κάποιου μπορεί να επηρεάσει τη μελλοντική του εξέλιξη

Τι είναι ανάπτυξη;

- Ο όρος «ανάπτυξη» αναφέρεται στη διαδικασία κατά την οποία ένας οργανισμός μεγαλώνει και αλλάζει κατά τη διάρκεια της ζωής του.
- Οι πιο σημαντικές αλλαγές στην ανάπτυξη των ανθρώπων συμβαίνουν κατά τη διάρκεια:
 - της προγεννητικής περιόδου
 - της βρεφονηπιακής ηλικίας
 - της παιδικής ηλικίας
- Οι αναπτυξιακές διεργασίες είναι συνδεδεμένες με την ηλικία
- Για την μελέτη της ανάπτυξης χρησιμοποιούνται συνήθως δύο διαφορετικές ερευνητικές στρατηγικές:
 - το «συγχρονικό» μοντέλο
 - το «διαχρονικό» μοντέλο

➤ Συγχρονικό μοντέλο

- Ερευνώνται ταυτόχρονα διάφορες ηλικίες
- Ενδείκνυται αν μας ενδιαφέρει να περιγράψουμε ποιες ικανότητες ή συμπεριφορές είναι τυπικές σε ορισμένες ηλικίες
- Εφαρμόζεται γρήγορα
- Έχει υιοθετηθεί στην πλειονότητα των αναπτυξιακών μελετών
- Δεν παρέχεται εικόνα για τις αιτιώδεις διεργασίες που σχετίζονται με τις αναπτυξιακές αλλαγές

➤ Διαχρονικό μοντέλο

- Παρακολουθούνται ορισμένα άτομα για μια συγκεκριμένη χρονική περίοδο, και μετράται η αλλαγή
- Ενδείκνυται αν μας ενδιαφέρει η διαδικασία της αλλαγής και η σχέση μεταξύ της προηγούμενης και της μεταγενέστερης συμπεριφοράς
- Είναι χρονοβόρο
- Υπάρχει πιθανότητα «φθοράς» του δείγματος
- Ενδέχεται να επηρεαστεί η δυνατότητα γενίκευσης των συμπερασμάτων

Εικόνα 1.2 Μια υποθετική μελέτη, που συνδυάζει συγκρίσεις του συγχρονικού μοντέλου, του διαχρονικού μοντέλου και του μοντέλου κοόρτης, για να εξετάσει τις επιπτώσεις των αντισταθμιστικών προσχολικών προγραμμάτων σε διαφορετικές ηλικίες και διαφορετικές ιστορικές περιόδους. Ξεκινά το 1983 και συνεχίζεται μέχρι το 2008. Οι ηλικίες κάθε δείγματος παιδιών από κάθε κοόρτη και σε κάθε σχολικό έτος παρουσιάζονται σε έτη.

➤ Συγχρονικό μοντέλο

- Διαφορετικοί συμμετέχοντες Διαφορετικές ηλικίες Ίδια ιστορική εποχή

➤ Διαχρονικό μοντέλο

- Ίδιοι συμμετέχοντες Διαφορετικές ηλικίες Διαφορετική ιστορική εποχή

➤ Μοντέλο κοόρτης

- Διαφορετικοί συμμετέχοντες Ίδιες ηλικίες Διαφορετική ιστορική εποχή

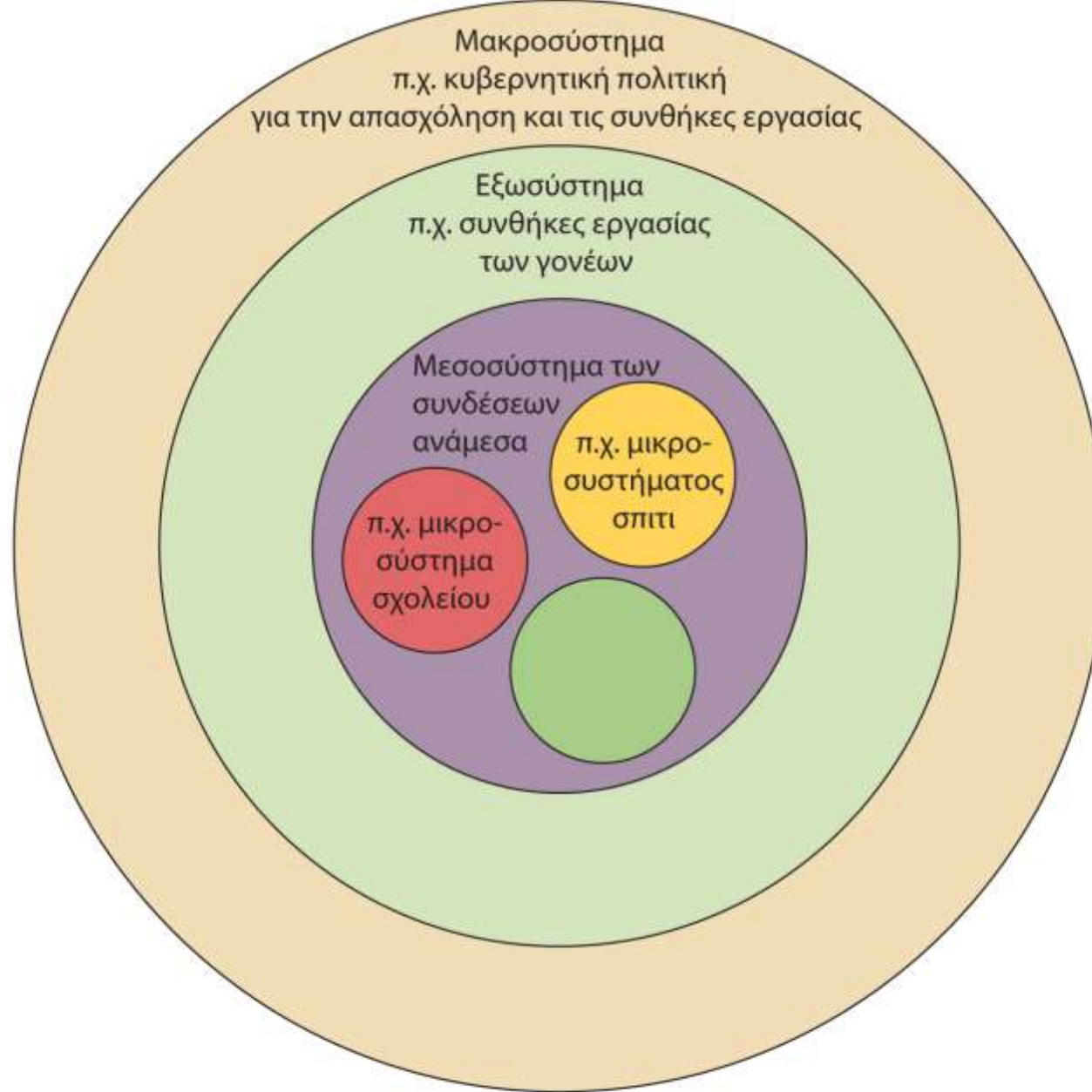
➤ Μοντέλο κοόρτης

- συγκρίνονται διαφορετικές κοόρτες (δηλαδή δείγματα παιδιών που γεννιούνται σε διαφορετικά έτη) στις ίδιες ηλικίες
- παρέχει πληροφορίες για τον αντίκτυπο μιας ιστορικής αλλαγής

➤ Μοντέλο κοόρτης-διαδοχής

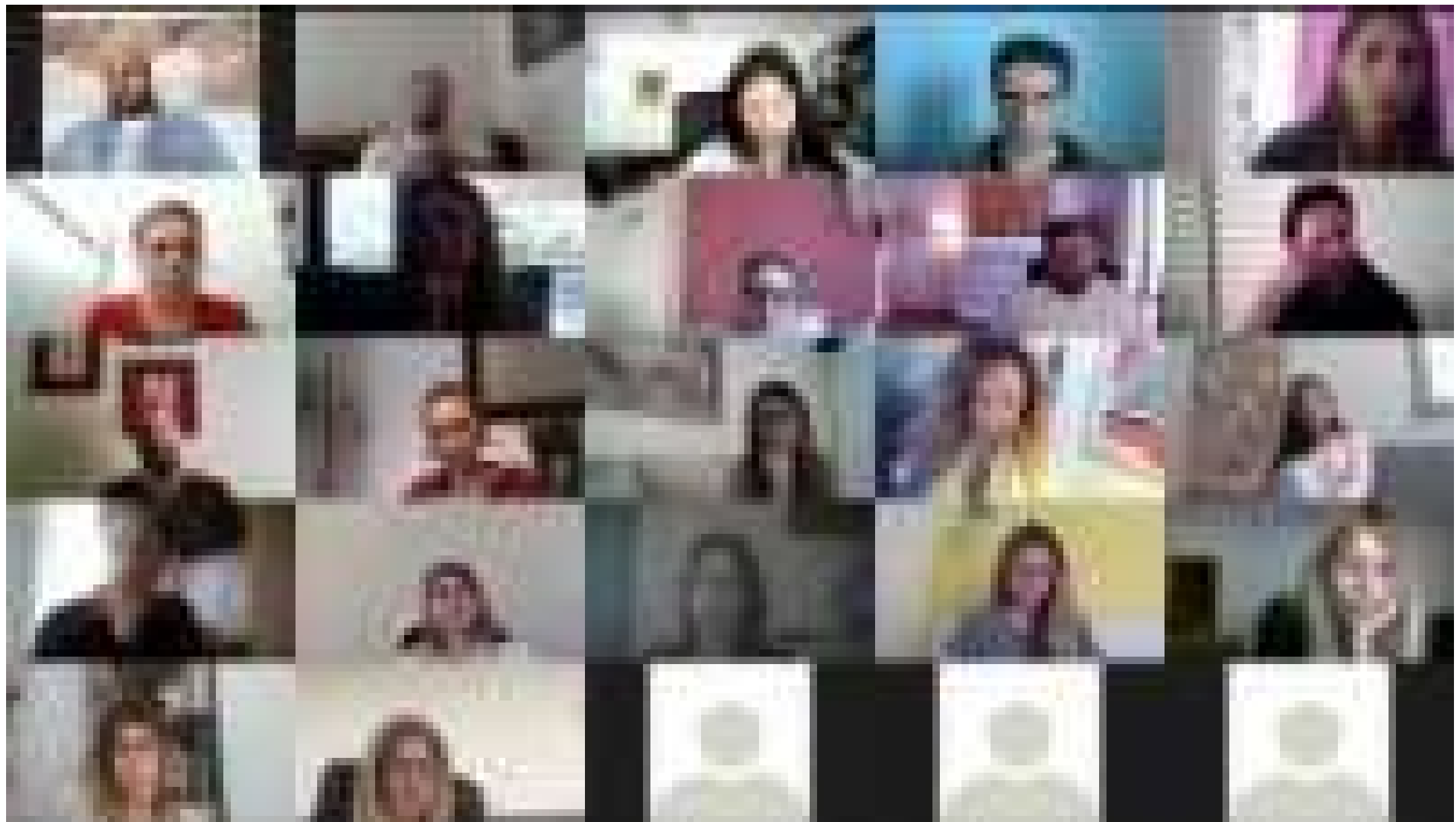
- συνδυάζει πτυχές και των τριών μοντέλων
- ισχυρό αναλυτικό εργαλείο για τη μελέτη των αναπτυξιακών διαδικασιών
- είναι πολύ χρονοβόρα
- μέχρι στιγμής, τα μοντέλα κοόρτης-διαδοχής χρησιμοποιούνται σπάνια

- Το οικολογικό μοντέλο ανθρώπινης ανάπτυξης του Bronfenbrenner
 - «ανάπτυξη εντός πλαισίου» ή οικολογία της ανάπτυξης: οικολογία αποτελεί το περιβάλλον, στο οποίο ζει ένας άνθρωπος ή ένας οργανισμός ή με το οποίο συνδέεται
 - τέσσερα ένθετα συστήματα - αλληλεπίδραση μεταξύ των διεργασιών ατόμου, περιβάλλοντος & χρόνου
 - **Μικροσύστημα**
 - αφορά ό,τι βιώνει το άτομο σε ένα δεδομένο περιβάλλον
 - με αυτό ασχολούνται κυρίως οι ψυχολόγοι
 - **Μεσοσύστημα**
 - αφορά τις συνδέσεις που υπάρχουν μεταξύ των περιβαλλόντων στα οποία συμμετέχει άμεσα το άτομο
 - **Εξωσύστημα**
 - αφορά τις συνδέσεις που υπάρχουν σε κάθε περιβάλλον στο οποίο δεν εμπλέκεται άμεσα το άτομο, αλλά το επηρεάζουν
 - **Μακροσύστημα**
 - αφορά τη γενικότερη ιδεολογία και οργάνωση των κοινωνικών θεσμών στην κοινωνία ή στην υποκοουλτούρα του ατόμου

Εικόνα 1.3 Οι ένθετοι κύκλοι των μακρο-, εξω-, μεσο- και μικροσυστημάτων του Bronfenbrenner (1979), με παραδείγματα για το παιδί σχολικής ηλικίας.

Πηγή: Προσαρμοσμένο από τον Bronfenbrenner (1979).

- Χρήμα, θεσμός, ατομική, ομαδική ψυχοθεραπεία.
- 50:00 – 55:00